Teknologiateollisuus

Viite: Sähköpostitse saapunut lausuntopyyntö 15.9.2025, Ympäristövaliokunta **26.09.2025**
Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto ympäristövaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026.

Tausta ja huomiot

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2026 vahvistaa osaltaan pyrkimyksiä Suomen julkisen talouden tasapainottamiseksi sekä kestävän talouskasvun aikaansaamiseksi. Vuoden 2026 talousarvioesitys tähtää lisäämään Suomen houkuttelevuutta yritysten, investointien ja osaajien kohdemaana. **Ensisijaisen tärkeää on pyrkiä varmistamaan sellainen toimintaympäristö, että yrityksillä on kykyä ja halua kasvaa.**

Suomen tulee pitää kiinni hiilineutraalisuustavoitteesta vuoteen 2035 mennessä. Myöskään EU:lla ei ole varaa heikentää ilmastotavoitettaan, sillä päästövähennystavoitteet synnyttävät markkinaehtoisesti kysyntää puhtaille ratkaisuille myös EU:n sisämarkkinoilla. Vaikuttava ilmastopolitiikka luo siten mahdollisuuden rakentaa vahvempaa ja kilpailukykyisempää Eurooppaa. Tavoitteet luovat ennakoitavuutta puhtaiden teknologioiden investoinneille. Teknologiateollisuuden toimialalla hiilidioksidipäästöt ovat selvällä lasku-uralla, ja toimialan irtikytkeytyminen fossiilisista polttoaineista edistyy suunnitellusti. Tuotteiden ja teknologioiden positiiviseen ympäristövaikutukseen viittaava hiilikädenjälki on merkittävä Suomen kilpailukyvyn kannalta.

Globaali talouden murros tuo merkittäviä lisähaasteita suomalaisille yrityksille ja kansantaloudelle. Todistamme parhaillaan muutosta, jossa kaupalliset ja geopoliittiset jännitteet kiristyvät, digitaalinen teollisuus ja talous kasvavat vauhdilla ja kilpailu teknologiajohtajuudesta kiihtyy. Samaan aikaan kamppailu kriittisistä raaka-aineista sekä ilmastonmuutoksen torjunta asettavat meille uusia haasteita.

Huipputason teknologiaa ja innovaatioita kehittävät suomalaiset yritykset joutuvat kilpailemaan markkinoista yritysten kanssa, joita tuetaan vahvasti kansallisilla valtiontuilla esimerkiksi Euroopassa, Kiinassa ja Yhdysvalloissa. Tämä luo meille epäterveen kilpailuasetelman. EU-komissio kertoi kesäkuussa uusista valtiontukipuitteista, jotka vakiinnuttavat jäsenvaltioiden välisen valtiontukikilpailun. Näistä syistä Suomen teollisuuspolitiikassa on huomioitava EU:n valtiontukikehitys, jotta suomalaiset yritykset voivat kilpailla globaalilla tasolla tasavertaisesti.

Yhdysvaltojen ja EU:n välistä tuontitullisopimusta ei voi kutsua hyväksi Suomen vientiteollisuuden kannalta, mutta poliittinen yhteisymmärrys kaupankäynnin ehdoista vähentää jonkin verran epävarmuutta yrityksissä. Neuvotellun tullisopimuksen vaikutusten arvioidaan olevan suomalaiselle teknologiateollisuudelle lähes yksinomaan kielteisiä, joskin kokonaisvaikutus jäänee melko maltilliseksi. Tuoreet tiedot USA:n asettamien terästullien ulottumisesta kaikkiin tuotteisiin, jotka sisältävät terästä, ovat jälleen lisänneet kauppapoliittista epävarmuutta.

Teknologiateollisuus ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.teknologiateollisuus.fi
Y-tunnus: 0215289-2

Pitkällä aikavälillä ainoa kestävä tapa Suomen talouden haasteiden ratkaisemiseksi on viennin ja siten verotulojen vahvistaminen. Molemmat näistä kehityspoluista edellyttävät kasvua sekä investointien että kysynnän lisääntymisen kautta. Valttikorttimme on, että suomalaiset puhtaat teknologiat tarjoavat ratkaisuja maailmanlaajuisiin haasteisiin ja vihreä siirtymä luo teknologiayrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Kasvattamalla teknologisen kädenjälkemme vaikutusta rakennamme myös kestävämpää maailmaa, jossa ihmisen toiminta pysyy paremmin maapallon kantokyvyn rajoissa.

Puhtaisiin investointeihin kannustaminen

Suomen tulevaisuuden kannalta on ratkaisevaa, että sekä kotimaiset että kansainväliset yritykset investoivat ja kasvavat Suomessa. Valtion on toteutettava politiikkatoimia, jotka lisäävät Suomen houkuttelevuutta investointien kohteena sekä osaajien ja työntekijöiden asuinmaana. Suomen teollisuuspolitiikassa on huomioitava EU:n valtiontuki- ja teollisuuspolitiikan kehitys, jotta suomalaiset yritykset voivat kilpailla tasavertaisesti globaalilla tasolla.

Hallitus esittää, että suurten investointien verohyvitystä laajennetaan puoliväliriihessä sovitulla tavalla EU:n valtiontukipoikkeuksien puiteohjelman jatkon mukaisesti erilaisiin hiilidioksidin talteenottoon, hyötykäyttöön ja varastointiin liittyviin investointeihin. Tuen alaraja on edelleen liian korkea, että se voisi hyödyttää myös pk-sektoria, mutta positiivista on, että tukea voidaan hyödyntää edellä manituilla tavoilla hiilidioksidiin liittyviin teollisiin investointeihin.

Pk-yritysten investointeja kestävään siirtymään tulisi tukea nykyistä paremmin. Vuoden 2025 loppuun voimassa olevalla koneiden ja laitteiden nopeutettujen poistojen mallilla voidaan tukea pk-yritysten kestäviä investointeja, joten mallin jatkamiseksi tulisi tehdä päätös mahdollisimman pian. Mallia tulisi jatkaa vuoden 2025 jälkeen tai muuttaa malli pysyväksi.

Lisäksi mallia tulisi laajentaa käytettyinä hankittuihin koneisiin ja laitteisiin, mikä tukisi myös kiertotaloutta. Korotettujen poistojen malli parantaa yritysten investointihalukkuutta ja kyvykkyyttä. Se on myös merkki siitä, että Suomi haluaa olla hyvä paikka yrityksille investoida, toimia ja kasvaa. Järjestelmä antaisi yrityksille mahdollisuuden pidempiaikaiseen suunnitteluun investointeja tehtäessä. Nopeutetuissa poistoissa on kyse verotuksen jaksotuksesta eli siitä, milloin verot maksetaan, ei siitä kuinka paljon veroja maksetaan. Vaikutukset valtiontalouteen ovat siis hyvin rajalliset.

Kaivosmineraaliveroa ollaan jälleen korottamassa, kun kevään puoliväliriihessä ilmoitettiin kaivosmineraaliveron nelinkertaistamisesta. Samanaikaisesti on esitetty kaivosten siirtämistä ylempään sähköveroluokkaan. Molemmat verot ovat kustannuspohjaisia veroja, jotka lyhentävät kaivosten toiminta-aikaa ja sitä kautta vähentävät elinkaaren verotuottoja kansantaloudessa. Suunniteltua lyhyemmän toiminta-ajan taloudelliset menetykset kaivosyhtiöille voivat nousta hyvin merkittäviksi. Lisäksi toiminnan ennenaikainen päätyminen tarkoittaa, että jo olemassa olevan kaivoksen mineraalivaroista saadaan hyödynnettyä entistä pienempi osuus mahdollisten kaivostoiminnan ympäristövaikutusten kuitenkin pysyessä ennallaan. Sähköveroluokan korotus hidastaa myös alan sähköistymistä

ja kaivosteknologian kehittämistä, mikä vaikeuttaa alan ilmastopäästöjen vähentämistavoitteita.

Veronkorotukset ovat myös vastoin kansallisen mineraalistrategian tavoitteita sekä huoltovarmuutta. Nykyinen geopoliittinen tilanne edellyttää kansallisvaltioilta raaka-aineitsekkyyttä. Veronkorotuksen vaikutus tulisi näkymään koko kotimaisessa arvoketjussa. Samaan aikaan veronkorotus ei koske mineraalien tuontia. Mineraalistrategian mukaisesti hallitus arvioi kaivosmineraaliveron toimivuutta työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön toimesta, tätä arviota pidämme järkevänä toimenpiteenä yllä mainituista syistä.

On hyvä, että hallitus valmistelee lokakuun loppuun mennessä uuden kasvu- ja työllisyystoimien kokonaisuuden, joka rahoitetaan kohdentamalla uudelleen Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sekä puhtaan siirtymän teollisten investointien tukiohjelmaan osoitettuja määrärahoja. Tässä kokonaisuudessa kannattaisi korjata innovaatiotoimintaan kohdistuneiden leikkausten vaikutus, sillä niillä on negatiivinen vaikutus innovaatioiden kaupallistamiseen ja vientiin. Osaamistason nostoon liittyviä toimenpiteitä olisi hyvä myös huomioida osana kasvupakettia. Kasvupaketin yhteydessä voitaisiin tehdä päätös koneiden ja laitteiden nopeutettujen poistojen mallin jatkosta 2025 jälkeen. Myös digitalisaation ja datateollisuuden vauhdittaminen toisi talouskasvua ja tuottavuutta.

Hallitus päätti karsia yritysten ns. verotukia 20 miljoonalla eurolla kehysriiheen mennessä. Todistamme parhaillaan muutosta, jossa kaupalliset ja geopoliittiset jännitteet kiristyvät, digitaalinen talous ja teollisuus kasvavat vauhdilla ja kilpailu teknologiajohtajuudesta kiihtyy. Samaan aikaan kamppailu kriittisistä raaka-aineista sekä ilmastonmuutoksen torjunta asettavat meille uusia haasteita. Huipputason teknologiaa ja innovaatioita kehittävät suomalaiset yritykset joutuvat kilpailemaan markkinoista yritysten kanssa, joita tuetaan vahvasti kansallisilla valtiontuilla esimerkiksi Euroopassa, Kiinassa ja Yhdysvalloissa. Tämä luo meille epäterveen kilpailuasetelman. Suomen veropolitiikassa on huomioitava EU:n valtiontukikehitys, jotta suomalaiset yritykset voivat kilpailla globaalilla tasolla tasavertaisesi.

Tilanteessa, jossa valtiontukikilpailu – myös Euroopassa – on voimakkaampaa kuin vuosikymmeniin, Suomen epäselvä poliittinen linja toimintaympäristön kehittämisen suhteen näyttää yritysten näkökulmasta jopa jossain määrin todellisuudesta vieraantuneelta. Tilanne, jossa ylläpidetään jatkuvaa uhkaa uusista veronkiristyksistä, ei huomioida investointeja suunnittelevien yritysten toimintaympäristön tarpeita. Nyt jos koskaan on tarve näkymälle, jossa Suomea viedään toimintaympäristönä vakaasti ja ennustettavasti kannustavampaan suuntaan.

Hallituksen olisi syytä arvioida uudelleen yritysten ns. verotukien 20 miljoonan euron karsimista. Mikäli veronkiristyksiä kuitenkin päädytään tekemään, tulee ne kohdistaa kasvun kannalta vähiten haitallisella tavalla. Kaikkein haitallisinta olisi kiristää verotusta tai heikentää Suomen toimintaympäristöä sellaisille yrityksille, joilla on muitakin vaihtoehtoja toimintojensa sijaintimaaksi tai yrityksille, jotka myyvät tuotteitaan globaaleille markkinoille – vientiyrityksille. Myös toimet, jotka heikentävät kannustimia vähähiilisyyteen tai sähköistymiseen ovat sekä ympäristön että kasvun kannalta haitallisia.

Yritystukien ja vastaavien toimien kriittinen arviointi on toki perusteltua, mutta meistä (Suomesta) riippumattomista kansainvälisistä syistä on olennaista ymmärtää, että juuri nyt ei ole oikea hetki heikentää Suomen kilpailukykyä tai omaehtoisesti lisätä epävarmuutta toimintaympäristön vakauden osalta.

Tutkimus- ja kehityspanostuksilla kestävää kasvua

Yrityksille TKI-toiminta on investointi, johon sisältyy myös riskejä. Sitä koskevat päätökset tehdään pitkäjänteisesti ja vertaillen eri maiden tilanteita. Yritykset tekevät tutkimusta ja tuotekehitystä siellä, missä on paras osaaminen, rahoitus ja muut edellytykset. Jotta Suomi olisi uuden osaamisen ja uuden luomisen kärkimaa, meillä pitää olla vähintään yhtä hyvät edellytykset yritysten toiminnalle kuin kilpailijamaissamme. T&K-rahoituslaissa on määritelty tavoite nostaa tutkimus- ja kehityspanostukset yli 4 prosenttiin BKT:stä vuoteen 2030 mennessä. Suomen julkisen sektorin osuus tästä on 1/3 ja yritysten 2/3. Tästä tavoitteesta ja parlamentaarisesta yhteisymmärryksestä on pidettävä kiinni.

Yritysten T&K-toiminnan vauhdittaminen sekä pysyminen parlamentaarisesti sovitun T&K-tavoitteen aikataulussa vuodelle 2030 on oikea suunta. Tavoitteen päivittäminen vastaamaan todellista BKT:n kasvua on ymmärrettävä.

Hallitus kertoi budjettiriihen tiedotteissaan, että valtion T&K-investointeihin kuuluu jatkossa mm. Sitran toimintaa noin 15 miljoonalla eurolla. Hallitus esittää myös, että Elinvoimakeskukset tukevat T&K-toimintaa 8 miljoonalla eurolla. On talouskasvun ja yritysten kannalta erittäin tärkeää, että T&K-rahoituslain kautta T&K-toimintaan suunnattu ns. lisärahoitus tulee jatkossakin kohdistaa kilpailtuna rahoituksena Business Finlandin ja Suomen Akatemian kautta. Rahoitus on nyt ja jatkossa kohdistettava lain tavoitteeseen liittyviin kuluihin. Positiivista hallituksen esityksessä on, että T&K-rahoitusta lisätään erityisesti yritysvetoiseen T&K-toimintaan.

Kestävä kasvu syntyy kaupallistamisen kautta. Siksi on tärkeää, että innovaatioputki on jatkuva tutkimuksesta teknologian kehitykseen, tuotekehitykseen ja kaupallistamiseen. T&K-rahoituslaki ja lisääntyneet investoinnit korostavat innovaatioputken alkupäätä, mutta valitettavasti samalla on tingitty innovaatiorahoituksesta. Budjettiriihissä leikattiin Business Finlandin kautta tuettavaa innovaatiorahoitusta ja vienninedistämistä: 23 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 15 miljoonaa euroa vuonna 2025. Yhdessä nyt poistuvan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) rahoituksen kanssa nämä päätökset vaikeuttavat merkittävästi pk-yritysten kasvua ja uusien tuotteiden kaupallistamista.

Innovaatiorahoitusta tulisi kohdistaa määrätietoisesti kaupallistamista nopeuttaviin toimenpiteisiin. Nykyinen innovaatiorahoitus kohdistuu sirpaleisena moniin eri instrumentteihin. Kaupallistamista voidaan tukea uudistamalla Business Finlandin rahoituksen sääntöjä ja kohdistamalla rahoitusta enemmän toimiin, joilla soveltavan tutkimuksen tuloksia voidaan helpommin ottaa käyttöön yrityksissä ja nopeuttaa kaupallistumista. Hallituksen tavoite on, että ns. jäljelle jäävissä tuissa säilyy riittävä osuus pk-yrityksille kohdennettuihin tukiin. Tämä tavoite on kuitenkin ristiriidassa tehtyjen päätösten kanssa.

Julkisen T&K-rahoituksen käytettävyys pilotointi- ja demonstraatiohankkeisiin on heikko. Jatkossa rahoituksessa tulee huomioida paremmin teknologian kehitysprosessin innovaatio-

ja skaalausvaiheet, jotta uudet tuotteet ja palvelut saadaan nopeammin vientimarkkinoille. Hankkeista saatavat kotimaiset referenssit ovat ensiarvoisen tärkeitä kilpailukyvyn ja viennin edistämisen kannalta. Tämäkin tavoite voidaan toteuttaa kohdistamalla Business Finlandin tukea enemmän innovaatio- ja skaalausvaiheisiin sekä ottamalla mahdollisen kaupallistumisen aikataulu yhdeksi kriteeriksi Suomen Akatemian kautta jaettavalle rahoitukselle.

Osaamiseen ja maahanmuuttoon on sitouduttava pitkäjänteisesti

Ikääntyvä Suomi sekä nopeasti muuttuva maailmantalous haastavat meidät huolehtimaan osaamisen laadusta ja riittävyydestä. Tarvitsemme pitkäjänteisiä satsauksia koko koulutusjärjestelmään, jotta kasvulle on edellytyksiä 2030- ja 2040-luvuilla. Samalla on varmistettava, että Suomi houkuttelee kansainvälisiä osaajia. Maahanmuuton prosessien tulee olla ovat sujuvia ja ennakoitavia sekä osaajille että työnantajille.

70 prosenttia 25–34-vuotiaista tulisi olla korkeakoulutettuja vuoteen 2040 mennessä. Tämä turvaisi inhimillisen pääoman ja siihen pohjautuvan tuottavuuskasvun edellytykset 2030- ja 2040-luvuilla ja tukee hallitusohjelman tavoitteita, joiden mukaan 2030 pyritään mahdollisimman lähelle 50 prosenttia ja sen jälkeen nousemaan OECD:n kärkimaiden tasolle.

On hyvä, että korkeakoulujen indeksit pidetään voimassa, sillä ne turvaavat koulutuksen laatua yleisen kustannustason noustessa. Lisätalousarviossa päätettäväksi suunniteltu rahoitus aloituspaikkojen lisäämiseen kasvualoille olisi askel oikeaan suuntaan, mutta samaan aikaan perusrahoitukseen tehtävät leikkaukset ovat ristiriidassa tämän kanssa. Kaikki määrärahamuutokset huomioiden korkeakoulujen rahoitus kasvaa kustannustason nousua vähemmän, eikä huomioi myöskään kasvavia opiskelijamääriä. Talousarvioesitys on korkeakoulujen reaalisia resursseja leikkaava eikä sellaisenaan tue Suomen palauttamista koulutuskärkeen. Tarvittavat panostukset korkeakouluttautumisen lisäämiseksi tulee tehdä rohkeasti ja viivyttelemättä, sillä 2040-luvun nuorten aikuisten ikäluokka siirtyy korkeakoulutukseen tästä vuodesta lähtien.

Sujuva työhön johtava maahanmuutto on avain osaajatarpeisiin vastaamiseksi, eikä Suomi voi jäädä jälkeen kansainvälisessä osaajakilpailussa. Maahanmuuton prosesseja on nopeutettava ja yksinkertaistettava – tavoitteena oltava yhden luukun periaate, jossa kansainvälinen osaaja saa kaikki keskeiset palvelut yhdestä paikasta. Tämä edellyttää poliittista tahtoa, konkreettisia toimia ja riittävää rahoitusta. Kehysriihessä linjatut toimet on nyt vietävä ripeästi käytäntöön, jotta niiden hyödyt alkavat näkyä. Ilman maahanmuuttoa Suomen talouskasvu ja hyvinvointivaltion rahoituspohja ovat vaarassa. Olisimme toivoneet budjettiriihestä panostuksia puoliväliriihen kasvitoimissa tunnistettuun, erityisesti asiantuntijatehtäviin tulevien kansainvälisten osaajien maahantuloprosessien sujuvoittamiseen. Kansainväliset osaajat ovat välttämättömiä Suomelle, mutta Suomi ei ole välttämätön kansainvälisille osaajille.

Digitalisaation ja datateollisuuden vauhdittaminen osana puhdasta siirtymää

Ympäristö- ja energianäkökulmasta Suomi on yksi maailman houkuttelevimmista ja vastuullisimmista sijoituskohteista datakeskuksille. Sähköntuotanto on lähes kokonaan päästötöntä (mm. vesi-, tuuli- ja ydinvoimaa), viileä ilmasto mahdollistaa energiatehokkaan

ja vettä säästävän ilmajäähdytyksen suuren osan vuodesta, ja lisäksi hukkalämpö voidaan hyödyntää osana kaukolämpöverkkoa. Myös eurooppalaisten datakeskusten kestävyystietojen vertailu osoittaa, että Suomessa on Euroopan vihreimmät datakeskukset. Datakeskukset kiihdyttävät myös investointeja uusiutuvaan energiaan ja sähköverkkoon, mikä palvelee vihreän siirtymän toteutumista laajemminkin.

Suomeen kohdistuvilla datakeskusinvestoinneilla on paljon suoria hyötyjä, mutta pitkällä tähtäimellä suurin merkitys on vientiin tähtäävällä datateollisuuden innovaatiotoiminnalla. Datakeskusten ympärille voidaan Suomessa rakentaa esimerkiksi energiamarkkinoihin, kysyntäjoustoon, hukkalämmön hyödyntämiseen ja päästöttömiin datakeskuksiin keskittyvää TKI-toimintaa. Yhdistämällä Suomeen suuntautuvat datakeskusinvestoinnit määrätietoiseen TKI-toimintaan Suomi voi asemoitua edelläkävijäksi, joka määrittää kestävän datainfrastruktuurin kansainvälisiä standardeja.

Sähköverohuojennuksen poistaminen kokonaan datakeskuksilta olisi tuhoisaa Suomen datakeskusekosysteemin kehittymiselle, ja Suomi menettäisi merkittävän kilpailuedun erityisesti suhteessa Ruotsiin ja Norjaan. Sen sijaan alemman sähköveroluokan kriteerien kehittäminen vahvistamaan Suomen asemaa energiatehokkaiden ja kestävien datakeskusten maana on tervetullutta.

Talous rakentuu kasvavissa määrin datan ja sen hyödyntämisen varaan. Jos data ei liiku ja jalostu, jäävät siitä saatavat hyödyt saavuttamatta. Siksi on varmistettava, että yhteiskunnan pehmeä digitaalinen infrastruktuuri eli datan jakamisen puitteet ovat kunnossa. Siksi pidämme harmillisena, että yritysten ja julkishallinnon transaktioiden digitalisointia edistävän Yrityksen digitalous -toimintaa edellytykset heikkenevät 3,3 miljoonalla eurolla vuoden 2025 talousarviossa. Tämä vaikuttaa kielteisesti reaaliaikatalouden kehitykseen, jota on tehty usean vuoden ajan julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä, ja johtanee liiketoimintatositteiden, hankintasanomien ja raportoinnin digitalisoinnin ja siitä saatavien tehokkuushyötyjen ja kustannussäästöjen viivästymiseen.

Lisäksi talousarvioesitys ei turvaa Suomen asemaa EU:n laajuisessa EDIH-verkostossa (European Digital Innovation Hubs). Ilman kansallista noin kolmen miljoonan euron rahoitusosuutta vuosille 2026–2028 Suomi ei kykene täyttämään EU:n edellyttämää vastinrahoitusta, mikä johtaa suurella todennäköisyydellä kotimaisten innovaatiokeskittymien toiminnan päättymiseen. Tämä tarkoittaisi, että suomalaiset pk-yritykset jäisivät paitsi sekä EU:n tarjoamasta digituesta että eurooppalaisten tekoälyratkaisujen markkinakanavasta (AI-on-Demand), jossa EDIHien roolina on toimia välittäjinä ja markkinoijina. Lisäksi ilman EDIH-palvelutoimintaa LUMI-supertietokoneen ympärille rakentuva AI Factory joutuisi suuntaamaan resurssejaan asiakashankintaan ja markkinointiin palvelutuottamisen sijaan. Kyse on tuhansien pk-yritysten mahdollisuudesta saada tukea digitaalisen teknologian käyttöönottoon sekä satojen yritysten pääsystä räätälöityihin palveluihin. Rahoitusvaje heikentää sekä suomalaisyritysten kilpailukykyä että EU-tason verkostoitumista, mikä on ristiriidassa julkilausuttujen digitalisaatiotavoitteiden kanssa.

Olemme myös tyytymättömiä siihen, ettei talousarvioesitys vie eteenpäin hallitusohjelmaan kirjattua valtionhallinnon yhteistä digitalisaatiobudjettia. Poikkihallinnollisen digikehityksen rahoituksen kokoaminen yhteen on edellytys sille, että valtionhallinnon hankkeita voidaan koordinoida tehokkaasti ja läpinäkyvästi. Olemme esittäneet, että työ on aloitettava

yhteisbudjetista rahoitettavien kehityshankkeiden rahoituskriteerien laadinnalla sekä hallinnonalojen jakamien digikehitystarpeiden tunnistamisella. Yhteiskehitysbudjettia on pilotoitava kuluvalla hallituskaudella vähintään yhden merkittävän poikkihallinnollisen kehityshankkeen rahoittamiseen ja otettava täysimääräisesti käyttöön seuraavalla kaudella.

Hiilineutraaliutta ja puhdasta siirtymää edistävät talousarvioesityksen määrärahat

Hallituksen määräaikaiseen investointiohjelmaan sisältyvien elinkeinopoliittisen varauksen ja Puhtaan energian Suomi -kärkihankkeen valtuuksia alennetaan siten, että määrärahatarve vähenee yhteensä 90 miljoonalla eurolla vuonna 2027. Teknologiateollisuus on tukenut kärkihankeohjelman luomista. Olemme pitäneet tärkeänä sitä, että uusien puhtaiden teknologioiden ja ratkaisujen käyttöönottoa voidaan tarvittaessa vauhdittaa pilotti- ja demonstraatiotuilla sekä teollisuuden investointikannustimilla. Hallituksen määräaikaisen investointiohjelman varausten hyödyntäminen ei kuitenkaan ole toteutunut täysin toivotulla nopeudella erityisesti suurten teollisten investointien osalta, joten hallituksen ratkaisu alentaa valtuutta on ymmärrettävää.

Teknologiateollisuus kannattaa visiota Suomen nostamisesta puhtaan energian edelläkävijäksi, jonka kilpailuvalttina on edullinen, vähähiilinen ja toimintavarma energiajärjestelmä. Varsinkin puhdas ja kohtuuhintainen sähkö on avainasemassa puhtaassa siirtymässä. Ydinvoiman lisärakentamista ja sen rahoitusmalleja on syytä arvioida erityisen huolellisesti, sillä perinteiset hankkeet eivät nykyisessä markkinaympäristössä ole taloudellisesti kannattavia ilman mittavaa julkista tukea. Koska tällainen tuki voi vääristää sähkömarkkinoita, kasvattaa veronmaksajien kustannuksia ja hidastaa markkinaehtoisten investointien syntyä, on perusteltua harkita myös muita, vähemmän markkinoita häiritseviä keinoja ydinenergian edistämiseksi. Keinoja ovat mm. luvituksen sujuvoittaminen, kysynnän kasvun varmistaminen ja kansainvälinen yhteistyö.

Tehopulan torjumiseksi kylminä tuulettomina pakkaskausina hallitus valmistelee EU:n sähkömarkkinauudistuksessa määritellyn fossiilittoman jouston tukimekanismin käyttöönottoa. Tämän lisäksi selvitetään laajempaa kapasiteettimekanismia. Mahdollisen julkiseen tukeen perustuvan kapasiteettimekanismin synnyttämisessä on varmistettava kustannustehokkuus sekä se, että sähkömarkkinoille saadaan mukaan nopeasti käynnistyviä voimalaitoksia, kuten moottorivoimalaitoksia ja kaasuturbiineja.

Teknologiateollisuuden polku kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa

Suomalainen teknologiateollisuus on pyrkinyt osaltansa vaikuttamaan siihen, että päästövähennystahti on pysynyt linjassa kansallisen ilmastolain päästövähennystavoitteiden kanssa. Kesäkuussa 2024 julkaistun Teknologiateollisuuden vähähiilisyystiekartan päivityksen mukaan hiilidioksidipäästövähennyksiä on saavutettavissa lähes 60 prosenttia vuoteen 2050 mennessä vuoden 2022 lähtötasoon verrattuna.

Teknologiateollisuuden ensimmäinen vähähiilisyystiekartta julkaistiin vuonna 2019. Viime vuonna tehty seuranta osoitti, että alan suorat päästöt vähenivät kuluneen neljän vuoden aikana seitsemän prosenttia ja käytetyn ostoenergian päästöt jopa 45 prosenttia. Teknologiateollisuudessa fossiilisten polttoaineiden vuosittainen käyttö on laskenut viidessä vuodessa noin 11 prosenttia. Alan suurin päästövähennyspotentiaali on metallien

jalostuksessa. Päästövähennysten aikataulu riippuu voimakkaasti varsinkin teräksen tuotantoon suunniteltujen, vetypelkistykseen perustuvien investointien toteutumisaikataulusta. On myös syytä muistaa, että alan erityispiirre on suuri hiilikädenjälki eli kyky mahdollistaa merkittäviä päästövähennyksiä alan yritysten toimittamien teknologioiden ja ratkaisujen käyttäjille.

Teknologiateollisuuden tavoitteena on sekä vauhdittaa kiertotaloussiirtymää, biodiversiteetin turvaamista ja sen lisäystä, että toisaalta synnyttää jäsenyrityksille liiketoiminnallista kilpailuetua ja mainehyötyjä kestävästä kasvusta ja uudenlaisesta liiketoiminnasta. Kiertotaloutta tulee vahvistaa poistamalla sääntelyesteitä ja luomalla uusia markkinoita kiertotaloudelle. Kiertotaloustavoitteiden onnistumisen keskiössä ovat riittävät resurssit muutoksen tukemiseen, kiertotalousekosysteemien kehittyminen, kiertotalousajattelun ja –osaamisen vahvistuminen sekä kiertotaloudelle suotuisan ja vakaan toimintaympäristön kehittyminen.

Teknologiateollisuuden tavoitteena on, että hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta muodostaa menestyvän Suomen talouden perustan 2035. Päämäärän saavuttaminen edellyttää, että teknologiateollisuus onnistuu luomaan alalle kiertotaloudesta markkinaehtoisen ja ensisijaisen toimintamallin. Tavoitteiden ytimessä on resurssien käytön ja taloudellisen lisäarvon tuottamisen irtikytkentä sekä toimialan kädenjäljen vahvistaminen. Kiertotalousohjelma antaa toimialalle ja yrityksille suuntaviivat toiminnan uudistamiselle kohti **kestävää kasvua ja kilpailuetua.**

Koko teknologiateollisuuden toimialalle on vahvistettu biodiversiteettiohjelma, jonka ohjeiden, verkostojen ja käytäntöjen avulla alan yritykset pystyvät edistämään omia biodiversiteettitavoitteitaan. Haluamme toimia siten, että uhkaava luontokato pystytään väistämään. Tavoittelemme globaalin biodiversiteetin merkittävää kohentumista vuoteen 2050 mennessä. Vuoden 2026 budjetti osoittaa vahvistusta luonnon monimuotoisuutta edistäville ohjelmille, mikä on kannatettavaa. METSO- ja Helmi-ohjelmien rahoituksen kasvu, ennallistamisen laajentaminen yksityismaihin sekä tutkimuspanostukset tukevat Suomen biodiversiteettitavoitteita ja EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpanoa. Haluamme kuitenkin huomauttaa, että esityksessä luonnon monimuotoisuus- sekä vesien- ja ympäristönsuojelu-kokonaisuuden määrärahataso on vuonna 2026 hieman yli 130 miljoonaa euroa, mikä on hieman kuluvan vuoden 2025 tasoa alempi.

Teknologiateollisuus ry korostaa asiantuntijalausunnossaan kestävän kasvun investointien osalta seuraavaa:

Teknologiateollisuus ry korostaa, että vuoden 2026 talousarvion on kannustettava puhtaan teknologian investointeihin, jotta Suomen kansallista hiilineutraaliustavoitetta tukevat päästövähennykset toteutuvat mahdollisimman laajasti, ripeästi ja markkinaehtoisesti. Teknologiateollisuus ry pitää tärkeänä, että teknologianeutraalius säilyy EU:ssa toimintaa ohjaavana periaatteena, koska se edistää tasapuolista kilpailua eri teknologioiden välillä. Samanaikaisesti on panostettava tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden rooliin.

Globaali talouden murros tuo merkittäviä lisähaasteita suomalaisille yrityksille ja kansantaloudelle. Huipputason teknologiaa ja innovaatioita kehittävät suomalaiset yritykset joutuvat kilpailemaan markkinoista yritysten kanssa, joita tuetaan vahvasti kansallisilla

valtiontuilla. EU-komissio kertoi kesäkuussa uusista valtiontukipuitteista, jotka vakiinnuttavat jäsenvaltioiden välisen valtiontukikilpailun. Näistä syistä Suomen teollisuuspolitiikassa on huomioitava EU:n valtiontukikehitys, jotta suomalaiset yritykset voivat kilpailla globaalilla tasolla tasavertaisesti. Siksi nyt on keskeistä huolehtia siitä, että kannustamme yrityksiä puhtaisiin investointeihin Suomessa kaikin mahdollisin keinoin, panostamme T&K-toimintaan pitkäjänteisesti ja huolehdimme myös innovaatiotoiminnan rahoituksesta.

On hyvä muistaa, että investoinnit ja innovaatiot ovat riippuvaisia korkeasta osaamisesta ja osaajien määrästä. Digitalisaation ja datateollisuuden mahdollisuudet tulisi huomioida nykyistä paremmin osana puhdasta siirtymää. Suomen teknologiateollisuuden yritysten kilpailuvalttina on edullinen, päästötön ja kaikissa tilanteissa toimitusvarma energiajärjestelmä. Pidetään kiinni johdonmukaisesta ilmastopolitiikasta sekä Suomessa että EU-tasolla, sillä tavoitteet antavat erinomaisen signaalin ilmastopolitiikan pitkäjänteisyydelle ja luovat ennakoitavuutta puhtaiden teknologioiden investoinneille. Tuotteiden ja teknologioiden positiiviseen ympäristövaikutukseen viittaava hiilikädenjälki on merkittävä Suomen kilpailukyvyn kannalta.

Lopuksi

Teknologiateollisuus ry rakentaa teknologiayrityksille edellytyksiä menestyä ja luoda kestävästi arvoa. Toimintamme tarkoitus on kilpistetty lauseeseen ”Luomme kestävän ja vahvan kasvun ratkaisut”. Teknologiateollisuus on sitoutunut Suomen hiilineutraaliustavoitteeseen vuonna 2035. Tekemällä vihreästä siirtymästä hyvää liiketoimintaa ja kasvattamalla teknologisen kädenjälkemme vaikuttavammaksi tavoittelemme kestävää maailmaa, jossa ihmisen toiminta on tasapainossa maapallon kantokyvyn kanssa. Suomi on maailman kärkeä puhtaiden teknologioiden kehittämisessä ja kestävässä arvonluonnissa. Suomi on vientiriippuvainen maa ja siksi on tärkeää ylläpitää Suomen kilpailukykyä, jotta pärjäämme kansainvälisillä markkinoilla.

Suomen kasvu syntyy viennistä, jonka ytimessä ovat innovatiivisia ratkaisuja tuottavat teknologiateollisuuden yritykset. Toimintaympäristön epävarmuus on lisääntynyt merkittävästi, mikä haastaa suomalaista yhteiskuntaa ja teknologiateollisuutta. Kasvun, kilpailukyvyn ja resilienssin synnyttämiseksi tarvitaan tiivistä yhteistyötä. Suomen vahvat kriittiset teknologiat määrittävät teollisuuden uudistumisen, kasvun ja kilpailukyvyn edellytykset. Keskeistä on kyky integroida kriittisiä teknologioita, erityisesti tekoälyä, kaikkeen toimintaan. Suomalaiset yritykset menestyvät tuottamalla maailman parhaat ratkaisut kestävään yhteiskuntaan. Suomi vaurastuu tuottamalla korkean lisäarvon tuotteita ja palveluja maapallon tarpeisiin. Investoinnit tarvitsevat vakaata ja kannustavaa toimintaympäristöä sekä yritysten kykyä ja rohkeutta kasvaa. Tämä edellyttää ennakoitavaa säätelyä, sujuvia lupaprosesseja sekä panostuksia turvallisuuteen ja kannustimiin.

Lisätiedot:
Petteri Rautaporras
Johtaja, pääekonomisti – Talous ja kestävä kasvu
petteri.rautaporras@teknologiateollisuus.fi
p. +358 50 3042220